СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 241. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 15 жовтня, 1934. VOL. XLII. No. 241. Jersey City, N. J., Monday, October 15, 1934. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПЕРЕЧУЄ ЧУТКИ ПРО ІНФЛЯЦІЮ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт уповажнив вищих урядників заперечити кружляючі чутки, що, мовляв, він заявився на конференції з провідниками сенату за потребу урядових заходів допровадити до інфляції.

Президент каже, що в цих конференціях він навіть не згадував справи вартости доляра.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ВИКОНУВАННЯ КОДЕКСІВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт думає реорганізувати уряд відбудови краю так, що полишає начальну контролю над виконуванням кодексів та всі практичні питання торговельні департаментови судівництва й федеральній Торговельній Комісії.

Значить, уряд не буде творити нового судового тіла для розгляду тих справ.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗБІЛЬШУЄ СВІЙ УРЯД.

САН ФРАНСІСКО. — Конвенція Американської Федерації Праці приняла ще одну постанову, котра тягнулася на конвенціях Федерації від довгого часу, а саме постановила збільшити число виконавчого комітету Федерації Праці.

Уряд збільшено 7 членами. Головним аргументом за збільшення була потреба скріплення кампанії за організування нових юній.

На конвенції підношено закиди проти С. Клея Вилемса, урядника уряду для відбудови краю, що, мовляв, він при виконуванню тютюнового кодексу обстоює неслушно капіталістів.

ЗА РОЗСЛІД НАД ТВЕРДИМ ВУГЛЯМ.

ВИЛКС-БАРЕ (Па.). — Джеймс Ґормен, посередник Розємної Ради для Твердого Вугля та спеціяльний агент Краєвої Ради Робітничих Відносин, виступив публично за новий повний розгляд цілого промислу вугля.

Такий розслід повинен би обняти, каже Ґормен, умови праці, потреби праці, наймання, викидання з роботи, далі контрактову систему і її вплив на робітників, а навіть сезонові роботи в копальнях і всі такі інші питання.

ПРЕЗИДЕНТ ЗНИЖУЄ РОБУЧИЙ ДЕНЬ.

ВАШИНГТОН.—Президент Рузвелт видав розпорядок, щоб робітники бавовняного кравецького промислу працювали набудуче 36 годин на тиждень, а не по 40 годин, як цього домагаються підприємці.

За скорочений час праці робітники мають діставати таку саму заплату, яку діставали досі.

Розпорядок входить у життя з днем 1 грудня.

ЗА НАЙМАННЯ БІЛЬШОГО ЧИСЛА ЛЮДЕЙ ДЛЯ ЗАБАВИ.

ШІКАША (Оклагома).—Секретарка праці Перкинс виступила тут з цікавою промовою, в котрій заявилася за те, щоби наймати більше число людей бавити інших (так званих „ентертейнерс").

Вона каже, що цього роду грошевий вклад повернеться сторицею, бо забава дає людині нагоду виробляти характер.

ЗАПЛАТИЛИ ВИКУП.

ЛУИСВИЛ (Кентокі). — Родина пані Бері Стол, котру викрали бандити, вже заплатила встановлений бандитами викуп і тепер жде, щоби бандити виконали своє зобовязання.

Родина жертвувала була бандитам перли, але бандити жадали готівки.

Стейтова поліція почала вже шукати викрадачів, а місцева поліція ще далі стоїть осторонь, як цього домагались бандити.

ПОЛІЦІЯ РОЗГАНЯЄ АНТИФАШИСТІВСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — З нагоди Дня Колюмба місцеві італійські організації влаштували великі паради під памятниками відкривця Америки. У тих парадах брали звичайну участь італійські студенти, що прибули сюди на відвідини американських шкіл. Це дало притоку ріжним радикалам демонструвати проти фашизму. Супроти цього, що в парадах брали діяльну участь також міські й стейтові урядники, поліція старалася здержати ці демонстрації, а коли це не вдавалося, силою їх розганяла.

Міський мейор Ля Ґвардія, промовляючи на відслоненню нового памятника Колюмба на долині міста, закликав усіх людей в Америці до терпимости супроти інших народів і вір. Він показував на себе як доказ, що в Америці признається практично терпимість до інших народностей.

ТРАҐІЧНИЙ КІНЕЦЬ ЗАБАВИ В ПОЛІЦАІВ І РОЗБИЙНИКІВ.

БАЙОН (Ню Джерзі). — Один джерзисітський збирач тандити знайшов у покинутій буді в Кері Вудс, Джерзи Сіти, куфер, а в ньому тіло 9-літнього Джана Фіні з Байону. Хлопчина, видно згинув удушений шнуром. Поліція думала спершу, що це вчинок якогось божевільного, але, розпитуючися дітей, котрі останні бавилися з хлопцем, довідалася, що це малі діти, забавляючися в поліцаїв і розбийників, звязали хлопця шнуром і запхали до куфра. Там хлопець удушився.

АРЕШТУВАЛИ 12 ТУРИСТІВ ПІД БЕРЛІНОМ.

Поліція арештувала під Берліном 12 чужоземних туристів, саме підчас того, як вони спокійно купались і лежали собі на піску, виґріваючись на сонці. Були між ними жінки й мужчини. Як виявилося, це були закордонні комуністи, що прибули до Берліна, щоби відвідати перебуваючого в тюрмі комуніста Тельмана, а разом зі собою привезли велику скількість комуністичної бібули. Між іншим вони нічю перед тим розліпили комуністичні відозви на деревах у Ліненвальді.

СТЕРИЛІЗАЦІЯ 100 ВЯЗНІВ У САКСОНІЇ.

Рільний робітник зпід Перемишля, Василь Путліч, що жив на Шлеську, удався до Саксонії, шукаючи праці. Там дістався в руки поліції за нелегальний перехід кордону і за волокитство. Відсидівши кару, Путліч одержав наказ опустити німецькі кордони, а крім цього запропонували Путлічеви, що як він піддасться стерилізації, то могтиме остатися надальше в Німеччині. З 390 вязнів, замкнених у Брандендорфі за волокитство, 100 вязнів стерилізували.

ЯК УЧИТЕЛЬКА З КРАСНОБРОДУ КУПИЛА БРИЛЯНТИ.

На вул. Сонячній у Львові приступив до Пері Маргуліес, учительки з Красноброду, пов. Замостя, якийсь чоловік і запропонував їй за ціну 5,000 зл. купно „дорогоцінних родинних брилянтів" вартости кільканацять тисяч зл. Поклик вався притім на свого товариша „ювілера". Маргуліесівна злакомилася на брилянти й умовилася з обома незнайомими мужчинами поїхати до Замостя по гроші, а тоді вони відвезли її на головний дворець, зложили запаковані в її течці брилянти в багажовій переховальні і дали їй квіт. Опісля вчителька вибрала з банку в Замості свої ощадности в сумі 1,245 зл., забрала з дому ще готівку 135 зл. і, вернувшись до Львова, дала ті гроші ошуканцям, що дожидали її на головному двірці. Решту мала дати вечором на вул. Леґіонів біля склепу Фінкельштайна. Однаке коли прийшла в означеній годині, не застала нікого. Тоді поїхала на головний двірець і відібрала з переховальні теку. Аж тепер ствердила, що мала діло з ошуканцями, бо куплені брилянти були звичайним чеським склом. Справою занялася поліція.

НА ЩО ВЖЕ ТРЕБА ДОЗВОЛУ СТАРОСТВА.

Польське міністерство внутрішніх справ рішило, що за уладження гойданок, панорам, силомірів і апаратів зручности потрібний дозвіл староства. Також на уставлення люнет і телескопів до оглядання небесних тіл потрібний дозвіл староства.

ВІДКРИЛИ ПЕЧЕРУ ЗЕВЕСА.

Італійський археольоґ проф. Марінатос відкрив на Креті гз. печеру Зевеса, де, за грецьким переказом, привела Рея на світ „найвищого бога". В печері знайдено дотепер велике число дорогоцінних вараменників та щирозолоту статую якогось бога. Розкопи в повнім ході.

ПАТРІОТИЧНИЙ АМЕРИКАНЕЦЬ.

З Парижа повідомляють про такий цікавий випадок: Поліція придержала одного Американця за надто скору їзду автом і покарала гривною 100 франків. Американець відмовився платити цю квоту, тому, що Франція не платить довгів Америці. Таксамо боронився Американець і перед судом і врешті заявив, що 100 франків заплатить тільки американському секретареви скарбу, Морґентавови, на рахунок французьких довгів. Суд на це згодився. Тепер чек Американця їде до Америки.

КОНТРОЛЯ НА ПРИЛЮДНИМИ ЗБІРКАМИ.

В Польщі ввійшов у життя розпорядок міністра внутрішніх справ про контролю над прилюдними збірками. Збірки вільно переводити тільки за дозволом адміністраційної влади. Заборонені збірки в державних і самоврядних урядах, у школах і на теренах, що належать до війська. Тільки у виїмкових випадках дозволені збірки в тих місцях.

У прилюдних збірках не можуть брати участи діти і молодь до 18 літ, та шкільна молодь за виїмком студендів вищих шкіл. Хто переводить збірку, мусить мати леґітимацію, видану установою, що організує збірку, і затверджену повітовою адміністраційною владою. Установа, що організує збірку, обовязана вести реєстр для нормування збіркової акції та її висліди. Реєстр треба переховувати 6 місяців від дня закінчення збірки. Після закінчення має бути оголошений у пресі звіт про суму зібраних жертв і передачу чистого доходу на призначені цілі.

НЕПРИЄМНА ПРИГОДА ДИПЛЬОМАТА.

Бельґійському послови в Атенах, Леонови Немрі, притрапилася немила пригода. На залізничому двірці мало відбутися святочне прощання грецького президента, який мав виїхати з Атен. На свято прибув також Немрі. Вхід до двірця був обставлений поліцією, яка мала всіх прохожих леґітимувати. Коли один з поліціянтів звернувся до Немрі з запитом, чи має перепустку, цей відповів лайкою. Обурені поліціянти й агенти кинулися на бельґійського посла з гумовими палицями й кулаками та збили його до непритомности. Тоді зревідували його й показалося, що жертвою їхніх побоїв упав бельґійський посол. Усі Греки поперелякалися, повстала велика метушня й треба було в Леона Немрі прохати вибачення.

ВМЕР У ПОГОНІ ЗА ЗЛОДІЯМИ.

Якісь невідомі злодії вломилися в Расі Руській до мешкання купця Лейзера Штерна. У хвилині, коли злодії виходили з річами, збудився Штерн, а побачивши, що злодії втікають, почав за ними бігти, взиваючи помочі поліції. Пробігши кількасот метрів, Штерн із зворушення дістав атак серця і впав без життя на землю. Лікар, що прийшов на ратунок, ствердив уже тільки смерть. Злодіїв не вдалося схопити.

ДОБИЛИ РАНЕНОГО ТОВАРИША.

З Радехова повідомляють: Нічний сторож, що пильнував цегольні, сполошив кількох злодіїв, що намагалися вломитись до цегольні, й одного з них ранив. Злодії, втікаючи, добили раненого, щоб їх не видав поліції.

НЕЖОНАТІ ПАРУБКИ ЙДУТЬ У ВІДСТАВКУ.

З Риму повідомляють: Мусоліні видав недавно розпорядок, силою якого мається признавати на визначніші державні посади тільки жонатих людей. Усі нежонаті мають до якогось терміну одружитися. Розуміється, більшість нежонатих державних урядовців чимскорше подружилися, щоби не наразитися на гнів „дуче". Три бурмістри міст Момбело, Гонко й Віньолі не послухали розпорядку і їх — звідукували.

20 МІЛІОНІВ ЗЛОТИХ ВТРАТИЛИ НА ДОЛЯРАХ.

Союз банків у Польщі переводив статистику втрат, які потерпіли наслідком девалюації доляра ті, що льокували свої капітали в долярової валюті. Показується, що на суму 72 міліонів зл. відпливу приватних вкладів у банках поверх 20 міліонів припадає на ріжницю курсу наслідком девалюації доляра. Одначе та сума не обіймає міліонових квот, утрачених наслідком долярових вкладів у публичних банках і касах ощадности.

НЕЗВИЧАЙНИЙ ВИПАДОК ПОРАНЕННЯ.

В Кракові переплетник А. Польони приглядався зі своєю 12-літньою дочкою Софією, як робітники розбивали молотами й долотами цементову дорогу. В одній хвилині дівчина почула в животі пройма чий біль. Батько пішов з дитиною негайно до лікаря, а цей ствердив підчас оглядин, що дівчина має на животі маленьку рану, з якої текла кров. Дівчину пересвітлено і тут щойно виявилося, що вона має в животі кусок гострого заліза. По переведенню операції виявилася дуже цікава річ. Ото в хвилині, коли дівчина стояла з батьком на вулиці, один з робітників вдарив так сильно молотом у долото, що з нього відломився кусок гострого заліза й пробив дівчині шкіру на животі, а також кишки, та вбився в кість у мидниці. Стан дівчини є безнадійний.

КРІВАВЕ ВЕСІЛЛЯ.

В селі Сторожиська, повіт Горлиці, відбувалося весілля в господаря Козина. Коли весільні гості мали вже добре в „головах", почали між собою сварку, яка згодом перемінилася в кріваву бійку. Заки дали знати на поліцію, щоби прийшла присмирити гостей, було вже шість осіб важко ранених, а двi закінчили життя. Чотирох забіяк арештувала поліція й відставила до суду в Горлицях.

МОТИЛІ БЕЗ КРИЛ.

Ми привикли вже до того, що кожний метелик мусить мати крила. Та на островах Керґелів, на Індійському океані, жиють метелики без крил. Причиною браку крил є те, що ціле життя проводять в укритих вузьких щілинах.

УКРАЇНА ЗАВЖДИ БУЛА ЕВРОПЕЙСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ

ЛОНДОН (Англія). — В місячнику „Нешенал", в числі за вересень, помістив відомий англійський журналіст і економіст, Ланселот Лотон, статтю, затитуловану „Побіда селянства", в якій присвячує багато місця селянській справі на Україні, перед війною і по війні. Про українського селянина в давній Росії пише він таке: „Український селянин був більше підприємчивий, більше мав віри у власні сили, йому краще поводилося, ніж селянам в інших сторонах імперії". Перейшовши до часів революції й до найновіших часів, автор пише таке:

„Відбувши перший напад большевиків (на селянство) в часі між 1917 і 1921 р., Україна відіграла чинну ролю, і тоді, коли большевизм повів другий, більше впертий напад на селянство, Україна ще далі відграє її. Нічого дивного, що вона веде таку боротьбу. Україна завжди була європейською державою в повному значінні того слова. Вже сама назва вказує на неї як на „окраїну" (граничний край), що означає, за старинною історичною традицією, останню европейську державу перед Азією. Вона належала до Европи через свою близькість, традицію культуру та бажання належати до неї. Московський орієнталізм (азійство) був для неї чужим. Головно й завдяки українській обороні Захід уратувався від татарської навали".

Автор закінчує статтю описом боротьби українського селянства з большевицькою колективізацією. — (Укбюро, Лондон).

МРІЇ ПОЛЬСЬКОГО КАНОНІКА.

ЛЬВІВ (Галичина). — В польській католицькій газеті „Польска Заходня" виступив кс. канонік Діонізій Бончковський у ролі лікаря всіх соціяльних недуг, як безробіття і земельних болячок, а навіть національних болячок Польщі. Одним махом, як пише „Діло", встановляє гармонійне співжиття західних польських колоністів з українськими селянами-автохтонами і збільшує польський земельний стан-посідання. Його поклик має зґучний наголовок: „Плян зліквідування безробіття осадництвом на східних кресах". Польський канонік бідкається, що на сході Польщі парцелюють двірські обшари, а земля переходить у руки „Русинів" і Білорусинів. Земля там дешева, пише далі канонік, і нема чого осадникам зі Шлеська чи Мазурам боятися заселяти урожайні землі поруч з „Русинами і Білорусинами", бож це — „наша батьківщина"!

ДЕ ДІВАЮТЬСЯ УКРАЇНЦІ В РУМУНІЇ?

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Е. Якабфи у своїй статистичній праці, що вийшла 1923 р. у Лугоші, подає число Українців у Румунії на 1,032,136. Зате в книжці Ем. Д. Васіліва „Ситуація демографіка а Романеї" число Українців подане на 615,000. А румунське народочислення з 1930 р. вже подає, що Українців у Румунії є всього 469,000.

ҐЕНІЯЛЬНИЙ ПРОЄКТ.

ЛЬВІВ. — „Курієр Польскі" агітує за те, щоби по вулицях міста і мурах камениць, де жили колись визначні Поляки, поприміщувати пропамятні таблиці. І так пропонує, щоб на камениці товариства „Просвіти", в ринку, примістити таблицю, що там жив довший час князь Юзеф Понятовскі. Тоді чужинець відразу знав би, що це за камениця!

Галактіон Чіпка, що мистить у „Ділі" гумористичні фейлетони, піддає до цього і свої, згідні з історичною правдою, проекти пропамятних таблиць. Ось їх зразок:

На подвірю св. Юра: „Тут стояв на кватирі гетьман Богдан Хмельницький у 1649 р."

На старім броварі, що вліз у святоюрський город від вулиці Городецької: „Площу під цей бровар продав Жидам на власну руку особистий кухар кардинала Литвиновича і нічого йому за те не сталося".

На мурі Сакракерок: „Цю площу дістали в подарунку нинішні власниці від галицької митрополії за митрополита Куїловського".

На костелі св. Єлисавети: „Ця площа належала колись до маєтків св. Юра, юре кадуко перейшла на власність Австрії, від Австрії дістало її місто, а від міста римо-католики на костел".

На т. зв. касарні Фердинанда: „Цю площу дістав цісар на імянини від кардинала Сембратовича".

Вкінці не можна забути і за проєктодавця, себто „Курера Львовского". Над ним треба би вивісити пропамятну таблицю з написом: „Тут працював десять літ Іван Франко".

ПОМЕР АКАДЕМІК О. НОВИЦЬКИЙ.

КИЇВ. — Тут помер у 72 році життя Олекса Новицький, академік, визначний дослідник історії українського мистецтва.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ.

Допис Михайла Боднара, секретаря товариства „Дністер", 361 відділу У. Н. Союза, про ювилейну кампанію заслугує на спеціяльну увагу не так тим, що цей відділ вибився в ювилейній кампанії на перше місце між усіми відділами нашої організації, а тим, що допис подає докладно основи цього великого успіху.

Чим властиво ріжниться організаційна робота товариства „Дністер" від організаційної роботи інших відділів, менше успішних у цій роботі? У чому властиво лежить секрет її успіху?

Незвичайно цікаві факти, подані гр. Михайлом Боднаром про те, як члени й урядники цього відділу підходять до кандидатів, як їх переконують, і так далі, могли би викликати враження, що ось у цьому лежить секрет успіху відділу. Без сумніву частина успіху походить якраз з того вміння заговорити з чоловіком про запомогову організацію, а потім удержати його цікавість до справи та накінець „добити з ним торгу", себто закінчити розмову обіцянкою приступлення до організації. Без сумніву це робота важна, бо без неї властивого успіху не булоб.

Одначе це тільки дальша частина роботи. Це вже друга частина роботи, немовби друга дія цеї драми зеднання чоловіка до організації. Перша дія розіграється ще передтим, заки члени почнуть глядати за „проспектами", а саме на зборах відділу. Тут, як каже дописувач, відбувається головна робота. Тут урядники відділу не забувають за закликами головного уряду Союза, не кидають їх до коша, але витягають їх на порядок нарад відділу. Читають відозви, промовляють до членів, закликають їх до активної участи в кампанії. Розясняють, чому кождий член повинен організувати нових членів до організації. Розясняють, чому наші люди повинні приступати до Союза, а не до чужих організацій. Показують, як і де можна би шукати будучих кандидатів. Оповідають, з якими арґументами можна стрінутися, і як їх збивати. Словом, розбуджують серед членів передовсім свідомість потреби спільної праці, а потім показують способи праці. Коли ця праця зроблена, то з неї певно все щось лишиться. У ніякому ділі не можна ждати 100-процентового успіху, себто відгуку всіх членів. Але якийсь вислід з такої постійної праці все буде.

Ніякий відділ не може сказати, що він береться солідно до ювилейної кампанії так довго, поки його уряд не заведе на своїх зборах постійного порушування справи приєднування членів. Коли таким способом „Дністер" зробив такі гарні успіхи, то не нема причини, чому подібна робота в інших відділах не мала би скінчитися також гарними вислідами.

О. С.

ЗМІНИ В ЗАГРАНИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ ПОЛЬЩІ

Цілий бльок держав твориться проти комбінацій Франції, яка хоче запрягти цілу середню Европу до возу Франція - Совіти. Але це не вдається. Передусім острим „ні" відповіла Німеччина. Дальше — явно ворожо до тих плянів поставилась Угорщина. Нарешті тойсамий виступ Італії проти „Аншлюсу", який її було кинув в обійми Франції, — відкинув від Франції Югославію. Ця остання просто не хоче, щоби Італія, сусідка з заходу, сусідка в Альбанії, ще усадовилася на півночі, в Австрії, окриливши Югославію ще гірше, як колись габсбурська монархія. Для Білгороду вже краще, щоби прийшов "Anschluss". Крім того і проти Росії — другої приятельки Франції, неприєднано ворожий Білгород.

І ось є познаки, що до того бльоку — **Німеччина, Угорщина, Югославія — готова причлучитися і Польща.** Перше, Польща виступила з проєктом (скасування опіки Ліги Націй над національними меншостями), **який явно підкопує повагу Ліги,** — на якій так залежить Франції. Бомкають, що цей свій виступ (Бека) Польща уплянувала **на спілку з Берліном...**

Дальше Варшава **відмовилася пристати до франко-совітського „східнього Льокарна".** А в ноті, яку з цього приводу передала в Парижу, зазначила, що **не хоче гарантувати границь Чехії,** і не думає ніколи ворожо виступати проти „дунайських країн", себто — ні проти Угорщини, колиб та зажадала зміни границь на свою користь, **ні проти Австрії, колиб там прийшов "ANSCHLUSS-овий уряд.**

Отже — тими посуненнями Польща ніби вислизнулася зпід впливу Франції і версайського бльоку і наблизилася до Німеччини, Угорщини і Югославії...

На що Польща робить це? Натякають: на те, що хоче повторити 1920-тий рік; тому, що не вірить — в тревалість большевизму і **має пляни на Україну.**

На це останнє вказували би між іншим і деякі **посунення польської політики супроти галицьких і волинських Українців.** Творяться леґіони Дашкевича (Луги), ведеться плянова кампанія, щоби зеднати собі і ширші круги галицької інтелігенції (Бюлетин Польсько-український, Український Науковий Інститут у Варшаві), в Галичині емісари У. Н. Р. єднають офіційну пресу українську для ідеї „за нашон і вашон вольносьць"... Як до того маємо ставитися ми?

Передусім навіть сторонникам пакту 1920 р., серед Українців треба памятати, що тепер — **гаслом Польщі — вразі упадку большевизму — не була би** (як в 1920 р.) **„самостійна Україна", а — „Україна сфедерова з Польщею"...**

Іншими словами — ця комбінація булаб не до прийняття нами. Навіть колиб Варшава і виставила гасло самостійности України — то цю „самостійність" розуміла би так, як розуміє її совітська Росія...

Ясна річ, коли падатиме большевизм, можемо шукати опори в чужих державах, як шукала тогосамого Польща в 1918 р. в Антанті, — але опори в державах, **які не зазіхатимуть на ніякий клапоть нашої території** — нпр. Англії, Німеччини, Японії. І тільки в таких державах. Це повинно бути міродатним для нашої — що так скажу — закордонної політики.

Події дозрівають. Не одно ще посунення доведеться нам зробити. Але з Польщею нам не по дорозі, таксамо, як не по дорозі нам з Росією.

ДЕЩО ПРО РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПРОВІД

Нераз приходиться чути чи читати такі замітки: „Чому провід ОУН перебуває за границею? Чи це не боягузи, що поховалися за границю і звідтам хочуть керувати революцією?" Що на це відповісти? Перш за все треба знати, що на кождому українському терені є місцевий провід націоналістів, який безпосередно виставлений на удари окупантського режиму і якому ніхто не може закинути браку відваги. А далі: треба розуміти, що чейже ці місцеві провідники не були би аж такими наївними, щоб узнавати над собою зверхність того проводу, який „зі страху ховається за границею". Значиться, коли той провід є за границею, то певно склалися на це якісь інші причини, а не брак відваги. Але є багато таких, які тих причин не хочуть розуміти. Їх огортає рабська лють, коли центральний провід своєї революційної організації не сидить у перших рядах, в окопах, а десь позаду. Коли московський або австрійський головний штаб сидів за фронтом, то наш раб мовчав, бо цеж пани, і так має бути. Колиж центральний провід рідної організації перебуває за границею, то це вже „боягузи, які ховаються від фронту".

Дійсні причини, чому центральний провід націоналістів перебуває за границею, є такі: Ми знаємо, що нині український нарід розірваний між чотирох окупантів. Ми знаємо, що ці чотири займанщини живуть серед відмінних обставин, і що кождий окупант зокрема примінює до них інші методи винародовлення. Ми знаємо також, що ці методи витискають своєрідне клейно на нашому національному характері, так, що духово одна частина наших земель відбігає від другої. Ми знаємо, які глибокі духові ріжниці зарисувала кількасот-літня розлука між Галичанами й Придніпрянцями, хоч у минулих віках окупантська влада ні в сотій части не мала тих безпосередніх впливів на маси, які має сьогодня.

Нині ті ріжниці поглиблюються далеко скоршим темпом, ніж у минулому, а наш національний характер під польською дійсністю розбивається і кристалізується в зовсім іншій формі ніж характер Великої України під большевицьким режимом. Як знаємо, Велика Україна відтята зовсім від західньої цивілізації; молоді покоління виростають, не знаючи практично, що таке приватна власність, приватна ініціятива й життя західньо-европейських народів вони знають тільки з найчорнішого боку.

В обличу цеї небезпеки потрібно нам якогось тіла, яке стояло би поза специфічними впливами поодиноких займанщин, яке обеднувалоб у собі представників усіх займанщин, яке стояло на ґрунті соборности всіх українських земель і яке витворювалоб один ідеал нашого національного характеру, спільного всім нашим займанщинам, та шляхом ідейної прапаганди спрямовувалоб усі наші займанщини до одного ідейного центру.

Ці тяжкі і відповідальні обовязки приняв на себе провід Організації Українських Націоналістів. Як уже було згадано, кожда займанщина має свій місцевий провід націоналістів, який у більшій чи меншій мірі проявляє явно діяльність на місці. Понад ними потрібно якогось обєднального тіла, бо в противнім випадку наша нація буде розпадатися на чотири окремі ідейні частини. Це є головною причиною перебування проводу за границею, де він може обєднувати в собі представників усіх займанщин і де він є вільний від ідейних впливів льокального характеру.

Чи він вивяжеться як слід зі свого завдання, — це зовсім інша справа. Над тим ми можемо і повинні застановлятися. В проводі є недомагання, і то якраз такі недомагання, яких наші „землячки" ніяк не хочуть побачити. Бо колиб вони отверто глянули на ці недомагання, то побачилиб, що вони повстали якраз через деструктивну, шкідливу критику наших землячків, через їх юдину роботу. Недостачі проводу є нашими загальнонаціональними недостачами, і ми не повинні тішитися ними, та їх з насолодою пере-борщувати; ми повинні призадуматися над ними і їх направляти. Бо коли провід націоналістів не виконає своєї обєднальної, соборницької ролі як слід, то хто її виконає? На це питання ми мусимо нині собі ясно відповісти, бо історія не жде і може кождої хвилі нас знову застукати. Коли застане нас знову неприготованими, то її колеса знов перекотяться через нас, але тоді ледви чи ми ще раз підіймемось...

На світі є двоякі ідеї: засадничо добрі і засадничо лихі. Коли на чолі доброї ідеї стоять розумні й характерні провідники, то вони доведуть її до успішного кінця. Колиж ідея є засадничо помилковою, то тоді не поможуть ні розум, ні характер провідників, і вона до успішного кінця ніколи не допровадить.

Завданням критиків, які в імя добра свого народу беруться критикувати дану ідею, є в першій мірі розрізнити, чи вона є засадничо доброю чи засадничо лихою. Коли вона є засадничо доброю, а лише, на думку критиків, її провід робить помилки, то тоді її треба так критикувати, щоб її не знищити зовсім, тільки направити те, що недобре. Але дану ідею найкраще можна направити всетаки тоді, коли критик не тільки говорить, але закотить рукави і стане поруч працювати з тими, які цю ідею переводять у життя. Бо щойно зблизька він побачить ті труднощі, які стоять даній ідеї на перешкоді, і оцінить як слід її недостачі.

Колиж якась ідея засадничо нездала, то тоді очевидно треба її так критикувати, щоб її зовсім знищити і вирвати з корінем. Критики українського революційного руху, які примінюють до нього деструктивну критику, повинні в першій мірі відважно і виразно відповісти, чи ідею української національної революції вони вважають засадничо злою, чи засадничо доброю, тільки, на їх думку, з помилками проводу. Коли вони думають, що ця ідея є засадничо злою, то мусять українській суспільності виразно сказати, яким саме шляхом ми можемо відзискати свою державність, коли відкинемо шлях революції. Можливо, що вони думають, що згодом наші окупанти навкучать собі панувати над нами і віддадуть нам наші землі без боротьби, мирним способом. Можливо, що вони думають, що якийсь чужий нарід, щоб заощадити нашу власну кров, пішле свої сини, проливати їхню кров за нашу самостійність. А може вони думають, що нам самостійної держави зовсім не потрібно і ми можемо зовсім добре без неї обійтися? На ці питання треба давати критикам виразну відповідь.

А як вони признають, що ідея національної революції є засадничо доброю, то тоді мусять відповісти, чому вони її критикують так, щоб її зовсім повалити. Чому вони з насолодою роздувають її помилки і стараються всіми силами здискредитувати її в очах широкого загалу? Чому вони вкінці не вступають самі в ряди наших революціонерів і не стараються власним трудом і власними руками ці помилки направляти? Чому найбільше верещать і обкидають наш революційний рух якраз ті, які ніколи нічим не причинились до революційного руху, а навпаки, ще інших від помочи відтягали? На ці питання теж треба дати відповідь. До цього повинен змусити критиків наш загал. Бо хоч у суспільному житті головну ролю грають завжди провідники, то в доборі провідників все головну ролю грають широкі маси. Коли наша широка суспільність зажадає ясної відповіди на вище наведені питання, то буде одна певна користь з цього: зачне зникати з нашого життя демагогія.

Евген Ляхович.
Лондон.

Р. Петрин.

МАЮ ДВІ.

(Оповідання).

4)

— Не женитися запізно. Запізно думати про господиню. Женитися тобі ще зарано. Перед тобою ще три роки війська.

— Чейже ви маєте право викреклямувати мене.

— Нині маю. Завтра, після завтра вже не буду мати. Як нині викреклямую тебе, то завтра ся рекламація втратить вартість. Жебрак без маєтку не має права викреклямувати сина.

— Не втропаю, — Сидір сказав, витріщивши на батька здивовані очі. Гадав, що то старість колотила батькови розум.

— Добре, що ти забалакав про се, — сказав батько, кладучи руку на коліні сина. — Відколи ти приїхав, я думаю і думаю, як зачати розмову з тобою. Та я боявся зачати. І тепер боюся, хоч ти зачав. Та раз треба сказати. Приготовися на страшний удар. Не в тім удар, що ти підеш до війська, бо я тебе викреклямувати не буду мати права. Удар і причина втрати сего права в тім, що я вже не маю жадного маєтку і зійшов на неспосібного до праці жебрака, тим на зарібника.

Сидір недовірчиво позирав на батька, далі гадаючи, що його устами говорить старече помішання ума. Старий троха мовчав і по хвили тягнув далі:

— Великий був мій маєток і я мав щастя аж... до смерти твоєї мами. Рік пізніше померла твоя сестра. Смерть жінки і доньки зломили мого духа. Я уже часто їздив до міста, деколи аж до Львова. Там я розтрачував гроші і задовжувався. Кредит я мав скрізь, бо всі знали, що я богач; ще з давніх часів люди знали, що у мене нікому ніщо не пропаде. Щоби спекатися паршивих довгів на всі боки, я затягнув був більшу суму в позичку і наново став затягати паршиві дрібні довги. Щоб заробити нараз більшу суму і відразу очиститися з довгів, я зробив спілку з одним великим гандлярем безрог. Я взяв дуже велику банкову позичку і гроші дав йому. Він скуповував свині. Ті свині впали в дорозі, ще заки транспорт прийшов до Відня. Мої гроші пропали, довг лишився, заінтабульований на моїм маєтку. Крім великих банкових довгів мав на всі боки безліч паршивих. Люди давали мені гроші, бо нікому не снилося, ще й нині не сниться, що я такий задовжений. Всі мої довги грубо перевищають вартість мого маєтку. За пару днів прийде ліцитація. Мої грунта, мою хату і все те, що в хаті, продадуть. Банк свої гроші відбере, дещо може лишиться кільком окремим вірителям. Деяким пропаде се, що позичили мені.

— Коли я обрахувався, то показалося, що мій маєток замалий, і що не всі мої вірителі дістануть своє. Тоді я подбав, щоби бодай найбіднішим не пропали їх ощадности. Я також подбав, щоби було щось на перші дни мені і тобі, як нас обох викинуть з сеї хати. Я випродав худобу і повіддавав найбіднішим вірителям. Невеличку решту я дав до банку на книжочки. Обі книжочки на оказувачів. Одну дам тобі, другу собі лишу. Не надовго того буде. Та я гадаю, що заки зїмо сей запас, то ти вже знайдеш собі якийсь хліб. Твоє щастя, що я дав тебе до тої школи. Може дістанеш хліб в яккім дворі, як вийдеш з війська. А може не возьмуть? Може я коло тебе приміщуся на тих пару місяців, може лише тижнів, які Бог ще дасть мені прожити.

Старий замовк. Сидір, що все те вислухав мовчки, далі мовчав. Сидів неначе заголомшений ударом довбні по голові. Аж по довгій, довгій хвилі спитав:

— Все те справді є так безнадійно, як ви кажете? Не жартуєте, тату?

Старий не відповів, лиш по його лиці покотилися сльози. Побачивши се, Сидір схопився і весело промовив:

— Не журіться, тату, най курка журиться! Ви дали мені маєток, бо посилали мене до школи. Як не тепер, то в четвер знайду хліб такий, що вистане для мене і для вас. Доробюся. Може й оженюся з якою хатчиною...

— Бог поблагословив би тебе за те, що ти не впав духом так як я; що мене потішаєш. Я старий, мені вже небагато треба. Ти молодий, може біду перебідуєш і доробишся... Ходи за мною.

Оба пішли до хати. Старий відчинив скриню і виймив дві банкові книжочки. Подаючи одну синови, сказав:

— Се тобі. Сховай добре; щоби, як прийдуть ліцитувати нас, не вхопили тої решти нашого майна. На книжочці є на недовгий час. На перші дні в книжочці є пару паперових ґульденів. Другу книжочку беру собі. Поїду до сина моєї сестри. За сі гроші, гадаю, передержать мене якийсь час. До тої пори може ти вже знайдеш який хліб для себе і захист для мене. Не бій ся, то допуст божий. Піду жебрачими стежками.

Сидір взяв книжочку, не знаючи, що робить, що взагалі з ним діється. Всунув книжочку в кишеню і стояв безрадний.

Потішати батька, чи може провірювати його рахунки, бо батько може забагато нарахував тих довгів? Чи може промишляти, як би то, що ще дасться, з батьківського маєтку скрити і спасти для себе.

— Є ще троха непроданого полотна, — сказав батько. — Ходи до комори, покажу тобі. Запряжеш коні і поїдеш до міста продати. Продаючи з вільної руки дістанемо більше, як на ліцитації. І пару подушок возьмемо.

Старий пустився до дверей. На порозі зупинився.

— Що мені? — сказав, спираючися об одвірок і виймаючи з уст люльку. — Дай води! Живо!

Сидір прискочив до ведра з водою. Вхопив стоячу на лаві кварту, начер води, і до батька. Саме, коли подавав йому воду, коліна старого зігнулися, і він впав на землю. Сидір хлюснув на лице цілу кварту води, на груди другу. Наробив крику. Збіглася челядь. Старого поклали на ліжко і стали відтирати. Не помогло. Його життя не вернулося.

Вість про смерть старого Завалича рознеслася дуже скоро. Що ще не минуло пів години, як про се вже всі в селі знали, не диво. Та до вечера і Жиди в місті знали, що їх довжник в Солодині нагло помер. Сю вість завіз до міста один солодинський господар, що пару хвилин по смерти Завалича їхав попри його хату до міста, щоби відобрати зі школи сина.

Саме в хвили, коли столяр брав міру на домовину, прийшов місцевий коршмар і показав Сидорови три довжні скрипти небіжчика. Не великі то були довги, та всеж таки такої готівки в хаті не було. Сидір пішов до скрині і взяв банкову книжочку, яку батько задержав був для себе. На книжочці було сім ґульденів більше, як довгу у коршмаря. Сидір виймив і сховав до кишені тих пару ґульденів банкнотами, які були в книжочці і книжочку дав Жидови. Жид здав решту сім ґульденів, віддав довжні грамоти, подякував і пішов.

(Дальше буде).

Скора карієра

— Ваш син, здається, дуже здібний. Я чув, що скоро робить карієру.

— О так! Ще тому два роки він носив мою одежу, а тепер я ношу його зношену одежу.

Мати: Чи теті не було то на руку, що ти нині відвідав її?

Синок: Ні. Тета навіть сказала: „Ще тебе нам бракувало!"

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЗНАЧІННЯ ДИКТАТУРИ.

Замах на сербського короля Александра певно витягне на світ знов старе питання про вартість ріжних політичних систем, узагалі, а про вартість монархії й диктатури специяльно.

Один американський психольоґ ставить це питання так: „Припустивши, що Італія під Мусолінієм є чистішою, більше впорядкованою й більше справною країною, ніж давніше, та що люди назагал є щасливіші й здоровші, — чи в цьому лежить значіня диктатури?"

Недавно таке питаня могло видатися дивним. Нині по замаху кождому ясно, що воно зовсім на місці.

ВІРА Й ПРАВЛІННЯ.

Коли недавно тому в Анґлії появилася книжка Джошуї Брукеса, що мала на ціли виправдати анґлійського короля Карла першого, котрому стято голову як зрадникови Анґлії, то критики з сумнівом похитували головами, коли читали в книжці розумування автора про те, який вплив мала віра на правління короля Карла та на його траґічну долю.

Автор підсував своїм читачам думку, що релігія з добрим урядом не ходять добре упарі.

Це питання може дістати деякий причинок зприводу смерти сербського короля. Адже король був до певної міри головою сербської православної державної церкви, як цар був колись головою церкви російської, а Хорвати, з котрих вийшов убийник короля, це римо-католики.

ЯК ТРЕБА БОРОНИТИ ГОРОЖАНСЬКУ СВОБОДУ.

„Америкен Сивик Либертіс Юніон" учепилася за роги з орґанізацією „Америка Форст". „Америка Форст" виступила недавно проти політики Рузвелта економічної відбудови краю, бо, мовляв, за ту програму відбудови стоять люди, котрі противляться нашій демократичній системі уряду, бо вони належать до „Юнії Американських Громадянських Вільностей".

В своїй відповіді на цей закид каже „Америкен Сивик Либертіс Юніон", що орґанізація має на цілі боронити ту саму американську конституцію, котру збирається боронити орґанізація „Америка Форст": ту саму свободу преси, ту саму свободу слова, ту саму свободу зборів. Тільки, що „Америкен Сивик Либертіс Юніон" буде боронити цю свободу без огляду на те, хто її тратить: чи радикал чи реакціонер, комуніст чи націст, чи хочби хтось з „Америка Форст". Зате „Америка Форст" боронить горожанські свободи, що випливають з американської конституції, тільки тоді, коли їх мають тратити такі люди, як члени назадницької орґанізації „Америка Форст".

Котрий спосіб оборони горожанських свобід є справді обороною свобід? — питаеться орґанізація.

УРЯД І „БАБА".

Бувший румунський премієр Маню виступив недавно на зборах румунської селянської партії гострими словами проти впливів пані Люпеску, любовниці румунського короля Карла. Каже він, що її вплив є дуже шкідливий для Румунії. Мовляв, вона досі повалила 12 урядів.

Маню стоїть за знищення цього впливу „баби".

Чи думав коли пан Маню, що де нема королів, там нема небезпеки королівських любовниць?

Може він до цього не додумається, але може „хлопи", котрих він збирається вчити, додумаються. Вже нераз такі додумувалися.

ДО ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

У 232-гім числі „Свободи", з 4-го жовтня, подано вислід ювилейної кампанії за 9 місяців.

Цей вислід є дуже повчаючий для всіх членів Союза. Показується з нього, що це є 200 відділів, котрі не приєднали ні одного члена. Це значить, що урядники й члени цих 200 відділів не вважали за потрібне приєднати хочби одного члена. Це є свідоцтво їх відношення до нашої організації. Свідоцтво справді сумне, бо не за один це день, або тиждень, або місяць тут іде мова, а за цілих 9 місяців, себто три чверти року, яких 270 днів!

У чому лежить причина цього сумного факту?

У відповідь на цей запит певно почуємо оправдання, що головною причиною є безробіття й кріза. Багато скаже, що якби так скінчилася кріза й почалися роботи, то й приєднування нових членів пішло би скорше вперед.

Що в тому багато слушности, не хочу перечити. Але я бачу, що між відділами У. Н. Союза є багато відділів, котрі приєднали гарне число нових членів, не дивлячися на тяжкі часи. Чи вони безробіття не знають? Знають, тільки що вони знають теж, що хоч безробітних багато, є теж багато людей, котрі роблять, і то людей, які до нашої орґанізації ще не належать.

Я знаю місцевости, в котрих є тільки одна фабрика; як вона стане, то ціле місто не має що робити. В такому місті нема що шукати нових членів для нашої організації, поки фабрика не піде в рух. Одначе я рівночасно знаю теж місцевости, в котрих роботи ще не так зле йдуть, а проте організаційна робота нових членів так якось не поступає вперед. У моїй околиці міста Нантікоку є одна вуглева компанія, котра за 40 років ще ні разу не здержувала роботи. Робить кождий день, і є в ній багато наших людей, а між ними є ще люди, котрі не належать до нашої організації. Ось серед них тепер наше поле для праці. В інших містах цеї околиці одні фабрики замкнені, але комини інших димляться. Там є багато наших людей, яких можна би зробити членами нашої дорогої організації. Отже справа представляється зле, гірше, як давніше, але не так уже зле, щоб орґанізування нових членів було зовсім безнадійним й безвиглядною справою. При добрій волі членів можна ще зєднати нових членів. Треба тільки доброї волі.

Колись, на початках нашої іміґрації, наш молодий іміґрант, не маючи товариства, часто самий приходив на збори відділу та просився приняти в члени організації. Цього нині вже нема. Нових іміґрантів уже нема. Старші нечлени це вже все старші іміґранти, які певно мають уже якісь товариські звязки. Вони самі до відділу не прийдуть. Їх треба сюди притягнути. Їх треба переконати. З ними треба говорити. З ними треба стрічатися. До них треба піти. Як ми будемо від них держатись осторонь, то ми їх ніяк організацією не зацікавимо, ми їх ніяк про добро організації не переконаємо і ніяк до організації не втягнемо. Вони будуть далі блукати, як незагнані вівці, бо ми не потрафимо ними занятися. Щоби не бути голословним, покажу на факт, що наш відділ приєднав понад 40 членів, старших і молодих, а ні один з них не прийшов самий на збори: кождого з них треба було переконати поза зборами. Коли це було можливе для нашого відділу, то воно певно можливе й для інших відділів.

Отже не дивімся на безробіття й крізу, але організуймо людей, котрі працюють. Організуймо не тільки старших, але й молодь, бо в ній наша будучність.

Не виправдуймося крізою, бо й кріза ще всіх людей не викинула з роботи. Як через крізу тяжче організувати, то не біймося труднощів, але тим пильніще берімся до роботи. На те й лихо, щоби з ним битися. Тим приємніше нам буде потім згадати за працю, коли праця була трудніща. І щойно цим покажемо, що ми з твердої сталі роблені.

Отже до праці для зросту нашої дорогої організації!

Іван Мельник,
член від. 223 У. Н. Союза
у Вилкс Бері, Па.

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Ювилейне торжество.

Злучені відділи У. Н. Союза в Йонкерс і Гестингс, а то товариство Подільська Січ, від. 8; бр. св. Андрея, від. 12 і тов. ім. Шевченка, від. 6, відсвяткували в неділю, 30-го вересня ц. р., в Трініти Гол 40-літній ювилей концертом і балем.

В неділю місцевий парох, о. М. Кінаш, відправив в церкві св. Арх. Михаїла по обідних Службах Божих панахиди за померших членів У. Н. Союза, при участи усіх членів та співі хору, а в годині 4. пополудні відбувся концерт. Громадянин Микола Мазур, предсідник, розпочав концерт коротким вступним словом про значіння цього свята та привитав приявних членів У. Н. Союза і гостей. Після цього мішаний хор „Боян" під диригентурою учит. М. Фатюка, а акомпаніяментом панни Р. Вандзіляк, відспівав дуже добре перші дві точки програми: американський гимн і гимн У. Н. Союза, знову п. А. Вовк віддеклямував з життям вірш в честь У. Н. Союза. Відтак головний секретар У. Н. Союза, п. Д. Галичин виголосив святочну промову, надзвичайно інтересну, бо з неї довідалися члени й гості про працю У. Н. Союза від його оснування аж по нинішній день; про його матеріяльний стан, та про усі перешкоди, які У. Н. Союз мусів поборювати на протязі 40 літ свого існування. При кінці своєї промови п. Галичин звернув увагу присутним, що будучність У. Н. Союза залежить від цього, чи молоде покоління стане вписуватися в члени. Промову приняли присутні гучними оплесками.

Панна А. Дучинська відспівала прегарно дві пісні: Соловейко й Думки. Це знана усім співачка, випосажена високим сопраном, кандидатка на оперову співачку.

П. Яцко, сильний тенор, відспівав також дві пісні: У гаю, гаю й Ой у полі. Оплескам не було кінця, тому мусів надпрограмово відспівати ще.

о. М. Кінаш виголосив коротеньке кінцеве слово, яке розвеселило цілу галю, бо було повне гумору, але й з нього довідалися присутні, що нинішню „Свободу" заложив в році 1893 о. Гр. Грушка, під той час парох в Джерзи Сіті. Сам її редаґував, сам складав, і сам на почту носив.

Маленька дівчинка О. Сакала з Нюарку, в гарнім народнім строю, відтанцювала з життям козачка, за що була нагороджена бурею оплесків.

Після цього жіночий хор відспівав дві пісні, які виконав надзвичайно добре.

В. Мандзій переповів історію місцевих Союзових братств та користь з членства в У. Н. Союзі, а потім представив присутним перших основників-піонірів: Н. Турчина, Н. Чолія, С. Радка, С. Мурайку і С. Коника.

Галя була битком наповнена, і без підхлібства треба признати, що свято 40-літнього ювилею У. Н. Союза в Йонкерсі вповні удалося, завдяки праці і приготуванню місцевого ювилейного комітету.

Кінцеве слово забрав предсідник Н. Мазур і зложив подяку всім тим, що причинилися до успіху цього свята.

Потім виступив ще хор з диригентом п. Фатюком, і закінчив свято грімким „Ще не вмерла Україна".

По концерті відбувся баль, получений з танцями, який протягнувся далеко поза північ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Свято Героїв.

Свято Героїв, яке влаштовує вже від кількох літ ОДВУ, вже ввійшло в традицію. І тішиться загальною пошаною і симпатією. Що й не диво, бож це свято в память тих, що лягли за Волю і Свободу України. Це свято тих героїв, що тепер у підпіллю приготовляють наш нарід до української національної революції.

Відбулося воно в неділю, дня 7 жовтня, у Стайвесент гайскул, яку заповнило наше громадянство з Ню Йорку й околиці. Взірцевий порядок держали члени ОДВУ і Червоний Хрест, всі в одностроях.

Свято розпочав хор ОДВУ, під проводом проф. Ю. Кириченка, піснями „Ви жертвою в бою" і думою „Про Біласа і Данилишина", в композиції М. Гайворонського.

Головний реферат виголосив краєвий делеґат, п. Омелян Грибівський, говорячи до серця і розуму, а головно до того останнього. На герою Юліяні Головінськім виказував шляхи, якими йде Організація Українських Націоналістів, як теж його особою і ділами опрокидував ті закиди, які в часах Головінського підношено проти боєвої акції і її провідників і які тепер підносяться.

Дуже симпатично випав дует панни М. Кисілівної й панні Котович, нагороджений грімкими оплесками. Знову спів п. Ординського годі мені оцінювати, бо на це требаб фахового знавця, щоби міг піднести дісні вартости того співу. Публика була як звичайно при його співі захоплена й домагалася за одним і другим наворотом наддатків.

З молоді говорив по англійськи п. С. Дроботій про наші змагання приспішити новий революційний зрив.

Струнна орхестра п. М. Гайворонського відограла вязанку його композицій. При грі заарранжованої ним пісні „Не пора" вся публика встала й відспівала гимн, що зробило на всіх дуже внесле враження. Публика не хотіла відпустити зі сцени ні п. Гайворонського, ні його молодих музикантів.

Гарні деклямації, виразно й з піднесенням, виголосили молоденькі: панна Гладун і Б. Мостенський. Свято закінчено виступом хору ОДВУ, добре вишколеного проф. Юрієм Кириченком. Хорови тому можна заповісти гарну будучність.

Накінець: Такі свята треба зачинати точно в означений час. Друге: Треба публиці вставати тільки при співанню „Ще не вмерла" або „Не пора", а ніколи при інших піснях.

І. Ворона.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться у вівторок, 16. жовтня, в год. 7:30 ввечір, в галі під ч. 72 Моріс вул. Проситься всіх членів прийти на збори в означений час, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючі із вкладками хай вирівнають свій довг, а ті, котрі ще не змінили своїх старих грамот на нові, хай це зроблять якнайскорше для свого власного добра. — В. Кушнір, рек. секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестр. Любов, від. 37, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членицям, що місячний мітінґ, що мав відбутися в неділю, 21-го, відбудеться в четвер, 18-го жовтня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, бо в неділю, 21-го жовтня припадає ювилейне свято. Проситься членниць прибути на час бо є важні справи до полагодження. Припоминається членицям, щоб принесли старі грамоти і змінили на нові, бо хто не змінить, то нехай опісля нарікає на себе самого. Довгуючі мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових членниць будемо принимати без оплати вступного. Не явившася на цей мітінґ члениця заплатить 50 ц., а урядниця 1 дол. кари. — Анна Горін, предс.; Анастасія Огар, кас.; Е. Кордош, секр.

Кабурчак прийшов із жінкою до крамниці купити папугу.

Жінка: Алеж ця папуга нічого не говорить!

Чоловік: Бери собі її за примір!

Жермен Бомон.

КРАЩЕ ПІЗНО, НІЖ...

Коли пан Лябурер чув, що надходить його остання година, прикликав до себе свою сестрінку Фелісію та говорив із нею без свідків.

— Фелісіє, — сказав їй — ти моя улюбленка. Правда, ти ні гарна ні приємна. Гадаю, що ти вперта, наче мул; недовірчива, начі тюремний наставник, і що попросту не маєш серця. Одначе я без чуття, недовірчивий, впертий, захланний, неприємний та огидливий. Тому теж твої хиби виглядають мені чеснотами. Тому теж запишу тобі мій домок при вулиці Коа-Мор...

— Цю рудеру!? — протестувала Фелісія. — Тай ще кажете, що любите мене!

— Я мушу більшість мого майна розділити між моїх четверо дітей. Одначе зі спадщини вилучую цей дім і даю тобі його. Даю тобі його, Фелісіє, тому що в ньому є скарб.

Фелісія хотіла докладно випитатися вуйка, одначе в кімнату ввійшла доглядачка, а пан Лябурер упав в аґонії. За місяць, як виповнено всі формальности у звязку зі спадщиною, Фелісія спровадилася до свого дому.

Самособою, що переборщувала, коли говорила, що то рудера. Бо то був гарний домок укритий у глибині великого саду, на самому кінці передмістя.

Домик побудовано наслідком „дивацтва" великого пана з околиці. Й досі виглядав він якось таємничо, визирала з нього якась елеґантність і приманливість давних часів. Невеличкий простір дому, віддаленість від міста, недостача всякої вигоди, це все могло очарувати мрійника, одначе не могло заспокоїти туги захланника. Фелісія, яка не дбала про поезію, думала лише про скарб. Щоби сама могла відшукати той скарб і щоби сама його вживала, відправила наймичку. Так то сама одна поселилася в посілости Кроа-Мор", як говорили дома. І зараз першого вечора стала шукати! Насамперед шукала в усіх доступних кутах: скринях, кошах, полицях, комірках, куфрах. Не найшла нічого, лише кілька порожних фляшечок від перфуми та трохи соломи.

Та вже з трохи більшою надією стала переглядати обстановку. Було там може з двайцять штук обстановки, зовсім не люксусової, одначе гарного стилю. Кусник за кусником розібрала крісла, полінце за полінцем розрубала емпірове бюрко, прачкарку з часів Людвика XVI. і роскішний столик із рожевого дерева, щоби переконатися, чи нема там припадково тайних шуфлядок. Одначе тайні шуфлядки зрадили лище, що пан Лябурер на вісімнацятому році життя сховав був тут собі палкі вияви кохання любенької прачки.

І панна Фелісія покинула обстановку, а кинулася до пивниці.

Цілісенький рік копала, закидала ями, знову розкопувала, переглядала, обковтувала кожен кут. Знайшла запорошену пляшку, яку з люти розбила, а з якої розійшовся запах, про який вже годі було сказати, що це. В пивниці не було вже нічого, що бодай трохи пригадувало би скарб.

— Тож то я дурна, таж то буде на стриху!

Фелісія кинулася на стрих. Відчиняла порожні куфри, перелистовувала запорошені календарі й науковий словник, який пообгризували миші. Сокирою розстріскала ґітару, розпорола теку, повну молів, розбила китайську коробку та лямпи. Потім кинула на паркетові дощинки, бальки, цеґли на стриху. Нічого.

— А що, якби це було в стіні!

Молотком увесь місяць обковтувала стіни. Як лише озвався підозрілий звук, добиралася там з рискалем. Найшла так невеличку нишу, одначе порожню, а також порожний альків.

А час минав... Фелісії було трицять пять літ, як дістала той дім у спадщині. Тепер уже малощо хибувало до пятьдесятки.

Зменшила до найменшого видатки на життя. Без служби, без якоїнебудь опіки стала якимсь страхопудом. Говорили про неї як про дивачку та придуркувату. Здалека було чути дрібні удари молотка та глухий шорох рискаля. Було видно, як жовте світло свічки, що ним присвічувала собі при нічних пошуканках, блукало поза замкненими віконницями.

Після дому прийшов на чергу сад. Підкопувала коріння дерев, перекидала всі вазонки, перекопала доріжки, знищила грядки, випустила воду з басейну та розбила соняшний годинник.

Під її жорстокими руками дім з дня на день розпадався. Сад з дня на день пустів.

Тоді то фабрикант, що будував у сусідстві фабрику, сказав собі, що колиб той дім як слід понаправляти, булоб це приємне мешкання. Захотів купити той дім.

Перше, що йому впало в око, як входив до холодної гостинної, де мучилася Фелісія, був чудовий образ, що висів над дверми їдальні.

— Я купив би цей дім, так як він стоїть — сказав фабрикант — одначе ніколи не матиму стільки грошей, щоби купити собі цей образ. То скарб.

— Щож це? — скрикнула Фелісія. — Скарб? Що ви кажете.

— Дайте спокій, не кажіть, що не знаєте вартости цього образу! Має це вартість щонайменше пятьсот тисяч франків! Це Фраґонар.

— А не знали би ви кого, що купив би цей образ?

— Якжеж ні, бодай десятьох, а не одного.

Фелісія стала трястися на всьому тілі. Двацять пять літ шукала скарбу, а він висів тут під рукою чудовий перед її засліпленими очима.

— Прийдіть завтра, — сказала. — Завтра.

Та вже не було завтра.

Фелісія в ночі померла з радости.

А образ перепровадився до міського музею.

(Переклав **М. Н-ий**).

ОСІННЯ ПОРА

Усюди повно туги осінньої
І звуки невидної орхестри грають,
В діброві і в гаю з краси чарівної
Пожовклі листки мотилем літають.

Похмуре небо смуток наносить
На сумні і так діброви й полонини,
Часто дощ з сірої хмари росить,
Ліниво розлялись води в долині.
Денеде ще зелень пожовкла
Конає від вітру холодного з півночі,
Пісня в діброві заснула, замовкла,

Все тужить в природі, засипля, як в ночі.
І я, як вийду в широкі луги і поля,
Мимоволі туга на серце й душу лягає.
Так мало сонця і, як дірава парасоля,
Небо лиш дощем землю витає.

Дм. Захарчук.

Судя (до обвинуваченого): Чи маєте може що сказати на вашу оборону?

Обвинувачений: Я можу лише просити взяти під увагу злагіднюючі обставини: молодечу недосвідченість мого оборонця.

ПОСЛУХ У ДІТЕЙ.

Щоби діти слухали старших осіб, хочби й своїх власних батьків, у всякій справі абсолютно і сліпо, це не тільки неможливе, а й з ніякого погляду не бажане. Сліпо послушні можуть бути лише хворі, ненормальні або дурні діти, тай то краще, щоб від них такого сліпого послуху не вимагати.

Ніякої дитини не можна виховати так, щоб вона зовсім і точно задовольняла кожне бажання батька чи матери. Кожна дитина має свою натуру, свої окремі душевні прикмети, які хочуть знайти собі вираз і яких силою не треба гальмувати. Розуміється, дітей треба вчити, що повинні робити, а чого ні, але в кожнім випадку треба дати їм порозуміти причину для такої чи іншої поведінки, а не вимагати, щоб сліпо слухали приказу чи заборони, не розуміючи, чому воно і на що.

Розумний послух у дітей можливо осягнути, і це для їх доброго виховання важне. Одначе треба оберігатися, щоби взагалі забагато не приказувати і не забороняти. Спільна прикмета в усіх дітей, що вони активні, і наскільки те, що вони роблять, не шкодить ні їм, ні іншим людям, треба лишити їм волю. Дитина все хоче щонебудь робити, хоче бачити висліди своєї роботи, хоче похвали і признання. Це її природа й вона не винна, що „не може всидіти тихо". За те нема що сварити і батьки повинні лише ту дитячу активність скерувати так, щоб вона не зашкодила ні самій дитині, ні нікому.

Щоб виробити в дитини розумний послух, батько й мати повинні передівсім свою дитину добре пізнати: що вона думає, як приймає враження і як на них реагує, чого можна від неї вимагати і яким способом.

Поки зачнемо приказувати чи забороняти, наперед треба подумати, чи справді те потрібне. Коли треба, тоді сказати своє просто, ясно і пояснити причину, чому дитина повинна щось зробити, чи чогось не робити. Не відкликати своїх рішень, але й не проголошувати їх в надто рішучій, різкій формі. Дитина, так як і доросла людина, не любить „сильної влади" над собою і таксамо відчуває образу. Треба, щоби дитина привикла, що те, чого від неї вимагають, є і важне і розумне. А потім усе теба дивитися, чи приказ виконано. Для дитини не буде доказ, що справа важна і що батько чи мати в її вислідї зацікавлені, а не говорять так тільки через якусь забаганку чи примху.

Не треба спонукувати дітей до послуху обіцянками, а коли вже що обіцяно, обіцянку виконати. Не зловживати дитячою довірчивістю, а то легко стратити в дитини віру.

Найгірший спосіб здобувати собі послух пострахом, лякати дітей поліцаєм, чи доктором, чи кимсь, хто „прийде і забере тебе". Тоді дитина стане боязлива, залякана, а ні, то швидко переконається, що її дурять, тай тратить повагу до батьків.

Заки будемо за непослух карати, треба наперед переконатися, чому саме дитина не послухала. Буває, що в неї були найкращі мотиви, бажання власне щось добре зробити, і потім в неї лишається враження, що саме за те її покарано.

Буває, що на дітей накладають такі обмеження, яких вони не можуть видержати. Воно легко сказати „сиди тихо", але здоровий хлопець, у якому повно життя і сили, попросту не може всидіти тихо довше як кілька минут. Малі діти ростуть і в них розвивається кожний мяз. Сама природа примушує їх бігати, скакати, кричати, вганяти.

ФЛІС.

З МОГО ПОБУТУ В КАРЛЬСБАДІ.

Мабуть економічна світова скрута вже перебула свою переломову стадію. Бо тільки цим можна пояснити собі збільшення відвідин чехословацьких люксусових купелевих околиць чужинцями. Під цим оглядом дуже цікаві можуть бути спостереження з Карльсбаду.

Карльсбад „знайшов" з кінцем 14. століття король Карло IV припадково підчас ловів, але плянове зужиткування лічничих джерел та перепровадження статистики відвідувачів почалося щойно року 1851. Того року Карльсбад відвідали коло 5,000 душ. В році 1866 скількість відвідувачів раптово спадає. Причина — війна Австрії з Італією. Перед світовою війною найбільше відвідувачів було в році 1911. Скількість їх дорівнала 70,000. Від цього часу відвідини Карльсбаду чужинцями починають усе зменшуватися. В липні року 1914, в часі проголошення світової війни, в Карльсбаді було коло 50,000 гостей, а за кілька днів він був уже порожній. Після закінчення війни, а головним чином почавши від року 1923 скількість відвідувачів Карльсбаду збільшується і доходить у році 1928 р. знову до 70,000, щоб до року 1933 спасти до половини цього числа. Рік біжучий може піднести цю суму до 40,000 душ.

Цікаво, що коли попередніми роками, особливо перед світовою війною більшість лікуванців походили з Росії й Америки, то останніми часами з Америки приїздять одиниці, а з СССР тільки Літвінови та дехто з їх роду. Зате тепер більшість карльсбадських гостей походить з Румунії та Польщі. Щасливі країни!.. Правда, тепер справжній Вавилон: кого в Карльсбаді тільки нема, але сусідів зі сходу республики Ч. С. Р. всетаки найбільше. Коли чуєте на вулицях або коло джерел голосну „розмашисту" розмову чоловіків; коли бачите „паризькі" обличча жіноцтва, ви ніколи не помилитеся, коли будете думати, що це Румуни. Громадянам Польщі також не бракує фарб і східнього темпераменту, але вони роблять усе на „панський лад".

Мимоволі нас зацікавило, чому саме Поляків, порівнюючи з іншими народностями, так багато в Карльсбаді? Після засягнутих інформацій виявилося таке. В цьому році чехо-словацький уряд підписав угоду з урядом польським, згідно з якою Польща зобовязалася зменшити на пятину візи своїм громадянам, які їдуть до чехословацьких купелевих місцевостей, а чехо-словацький уряд зі своєї сторони зобовязався за кожного купелевого гостя з Польщі купити там три бекони (свині). — Один до трох! — як тут жартують.

Вулиці, доми, скали Карльсбаду й околиць прикрашені мармуровими таблицями про побут визначних гостей. Побували тут: Шілер, Гете, Бетовен і ціла низка інших знаменитостей. Повно коронованих осіб і звичайних смертників. Ось при головній вулиці висить таблиця, яка з подякою оповідає, як селянин Єршов з костромської губернії пішки прийшов сюди, щоб позбавитися докучливої хороби. На протилежній стороні міста, на високій скалі „Оленів Скок", з кущів визирає канальська постать Петра I, а під нею цілий реєстр його близьких і далеких кревняків. Недалеко внизу пишається побудована ним православна церква.

Знає Карльсбад і Українців. Місто спорудило мармурову таблицю Розумовським. Тут відбувся перший зїзд українських дипломатів і політиків. Тут пройшла ціла низка нарад та конференцій. Неодна цінна праця була написана нашими діячами також у Карльсбаді.

Як раніше, так і тепер у Карлсбаді від джерела до джерела снуються ріжні політичні нитки та нитки політичних інтриг.

Д. Вук.

— Чому ваша жінка не хоче вже ніколи їхати в гори?

— Бо скільки разів ми були в горах, усюди було чути дуже сильний відголос і так жінка не могла мати в горах останнього слова.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (91)

Як Тарзан задержався в тіни джунглів, він побачив дві задорожені чорні жінки, що вели ніжну білу жінку. Без якоїнебудь видимої причини вони її били й штовхали в грубий спосіб. Тарзан дивився на них прижмуреними очима.

Він мав охоту скочити між них і вирвати їм дівчину. Але він уже пізнав у ній Ольгу, большевицьку шпигунку. Супроти цього він завагався. Що це обходило його, Тарзана, що вони робили їй?

Він знав, що доля цеї хитрої шпигунки не буде завидна, але він силоміць заставив себе дати тубильцям повести дівчину, куди їм хотілося. Тоді зполудня громада дійшла до огорожі села. Як вони наближилися до села, мешканці вийшли їм на стрічу.

Усанга, провідник товпи, виступив наперед поговорити з герштом. Як оба обговорили подробиці, ново прибувшим дозволено ввійти до села. Ольгу втручено грубо в одну нестережену хату.

Copyright, 1932, by Edgar Rice Burroughs, Inc. Distributed by United Feature Syndicate, Inc.